

EUROOPAN PARLAMENTTI

2009 - 2014

Ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta

---

14.9.2011

TYÖASIAKIRJA

kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuonna 2050 siirtymistä koskevasta etenemissuunnitelmasta

Ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta

Esittelijä: Chris Davies

Etenemissuunnitelma – siirtyminen kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuonna 2050

Esipuhe

Tarve hillitä maapallon lämpötilaa nostavia päästöjä on suurempi kuin koskaan, mutta tiettyjen tahojen vastahakoisuus vie voiman toisten tahojen poliittiselta tahdolta.

EU:n hallitukset ovat hyväksyneet toistuvasti tieteelliset todisteet ja tunnustaneet, että ellei vähähiilisen talouden kehittämiseksi ryhdytä välittömästi toimiin, seuraukset ovat parhaimmillaan kalliit ja pahimmillaan katastrofaaliset. Silti liian monet suhtautuvat määrätietoisiin toimiin vastahakoisesti. Talouden taantuma on saanut luottamuksen järkkymään ja huomion kääntymään muualle. Ilmastonmuutoksen torjuntatoimia koskevan kunnianhimoisen kansainvälisen sopimuksen aikaansaamista koskevat näkymät ovat heikentyneet (vaikka yhä useammat maat sitoutuvatkin sen tekemiseen vapaaehtoisesti). Neuvosto ei ole vielä antanut tukeaan Euroopan komission etenemissuunnitelmalle vuoteen 2050.

Epävarmuus koettelee päättäjiä. Se, että Euroopan unioni pienentää päästöjään yksin, ei riitä suojelemaan maailmaa vaaralliselta ilmastonmuutokselta, mutta jos tekisimme niin, vaikuttaisiko se kovin haitallisesti EU:n talouteen vai jäisivätkö vaikutukset vähäisiksi? Voisiko investoinneista vähähiilisen talouden kehittämiseen itse asiassa olla hyötyä – voisiko se luoda uusia kaupankäyntimahdollisuuksia? Toteuttavatko teollisuusmaat tiukkoja toimenpiteitä päästöjensä vähentämiseksi sitovan kansainvälisen sopimuksen puuttuessa? Pitäisikö EU:n pikemminkin näyttää esimerkkiä kuin näyttää epäröivänsä?

Voimmeko saavuttaa tavoitteet, jos rajoitamme joidenkin tekniikoiden käyttöä? Suljemmeko pois mahdollisuuden käyttää ydinfissiota tai ottaa hiilidioksidia talteen ja varastoida sitä? Asetammeko rajoituksia liuskekaasulle tai biopolttoaineiden tuonnille? Onko meillä varaa investoida vähähiilisten teknologioiden kehittämiseen tarvittava rahamäärä? Koska joidenkin jäsenvaltioiden on muita vaikeampaa saavuttaa hiilidioksidipäästövähennykset, ovatko nykyiset taakanjakojärjestelyt riittävät? Onko meidän tarjottava lisäapua, ja jos on, niin kuka maksaa sen?

Sitoutumisen vähäisyys johtuu osaksi siitä, että jotkut poliitikot suhtautuvat epäillen ilmastonmuutokseen. Ovatko tutkijat erehtyneet asiassa?

Maapallon hiilidioksidipäästöjen kasvu kuitenkin jatkuu. Mauna Loa observatoriossa Havaijilla kirjattiin toukokuussa 2011 vuoden korkein lukema, 394,16 ppm, joka on noussut vuosikymmenen takaisesta lukemasta, 373,78 ppm:stä. Nyt on varmaa, että maapallon hiilidioksidipäästöjen kasvua ei saada pysähtymään vuoteen 2015 mennessä eikä vielä moneen vuoteen sen jälkeenkään.

Tiede ja suuntaukset osoittavat, että maapallon keskilämpötilat nousevat yli kaksi celsiusastetta. Tämä nousu voi todella tapahtua monien Euroopan parlamentin nykyisten jäsenten elinaikana, ja lämpeneminen jatkuu heidän kuolemansa jälkeen. Yhdistyneen kuningaskunnan Hadley Centre arvioi, että ellei toimiin ryhdytä kiireesti, keskimääräiset

ilman pintalämpötilat nousevat koko maailmassa 3–5 celsiusastetta vuosina 2070–2100. Sen lisäksi, että tällaisilla lämpötiloilla on muita vaikutuksia, ne voivat supistaa merkittävästi maataloustuotantoa maailmassa, jossa elää tuolloin yli kaksi miljardia ihmistä enemmän.

Emme kävele unissamme kohti katastrofia, vaan kuljemme sitä kohti silmät auki, täysin tietoisina mutta hämmentyneinä.

Etenemissuunnitelman tavoitteet

Euroopan unioni on sitoutunut ehdottomasti ja yksipuolisesti vain vähentämään hiilidioksidipäästöjä vuoden 1990 tasosta 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Se on kuitenkin hyväksynyt lukuisia menettelytapoja, joiden täysimääräinen täytäntöönpano pienentäisi päästöjä 40 prosenttia vuoteen 2050 mennessä.

Neuvosto on tunnustanut tämän lähestymistavan riittämättömyyden ja hyväksynyt yleisesti, että päästöjä on vähennettävä 80–95 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Hyväksymällä komission etenemissuunnitelman Euroopan unioni sitoutuu tämän tavoitteen saavuttamista koskevaan periaatteeseen ja saa perusteen esittää suuren määrän uusia täsmällisiä poliittisia ehdotuksia. Sen merkitystä ei pidä aliarvioida.

Etenemissuunnitelmassa ehdotetaan virstanpylväiksi omien päästöjen vähentämistä 40 prosentilla vuoteen 2030 mennessä ja 60 prosentilla vuoteen 2040 mennessä. Tässä suuntauksessa oletetaan, että päästöjä saadaan vähennettyä 25 prosenttia vuoteen 2020 mennessä, ja komissio huomauttaa, että EU etenee kohti tämän tavoitteen saavuttamista, kunhan jo sovittu politiikka pannaan kunnolla täytäntöön. Koska jäsenvaltiot ovat jäljessä energiatehokkuustavoitteista, tämä todennäköisesti edellyttää sitä, että neuvosto ja parlamentti antavat tukensa korjaaville lisätoimenpiteille.

Etenemissuunnitelma painottuu kauden loppuun. Siinä oletetaan, että päästövähennystahti kiihtyy vuosien kuluessa ja teknologian kehittyessä. Liian monet ehdotetuista suurista muutoksista ovat vuosien päässä. Vuosina 1990–2020 vaaditut hiilidioksidipäästövähennykset olisivat yhteensä vain 25 prosenttia, kun taas seuraavien 30 vuoden aikana olisi saavutettava vielä 55 prosentin vähennykset.

Muutos vie aikaa, mutta komission ehdotuksia voidaan arvostella omahyväisiksi ja ennakkoluuloisiksi, vaikka niissä voikin näkyä se, miten vaikeaa on päästä poliittisesti sopimukseen radikaalimmasta lähestymistavasta. Kun kaiken oletetaan olevan hyvin, kunhan vuoden 2050 tavoite saavutetaan, sivuutetaan se, että jokainen ilmakehään päästetty hiilidioksiditonni saattaa pysyä ilmakehässä yli sata vuotta. Ilmakehään kertyy päivä päivältä hiilidioksidia, joka lämmittää maapalloa. Siksi hiilidioksidipäästöjä on vähennettävä voimakkaasti heti eikä seuraavien 30–40 vuoden aikana.

Merkitys EU:n taloudelle

Haasteena on pienentää hiilidioksidipäästöjä merkittävästi sekä ylläpitää ja rakentaa samalla kilpailukykyistä taloutta. Nämä kaksi tavoitetta on saavutettava yhdessä. Maailman muiden osien kehitysvauhti on niin nopea, että EU on vaarassa jäädä jälkeen yrittäessään pitää kiinni vanhoista tavoista ja vanhoista valteista, jotka syrjäytetään muualla. Meidän on edettävä, turvaututtava uuteen ajatteluun ja hyödynnettävä uusia mahdollisuuksia.

Komission vaikutustenarvioinnissa todetaan, että etenemissuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen johtaa työllisyyden muutokseen, joka on kokonaisuudessaan neutraali tai myönteinen. Taloudellisten hyötyjen mahdollisuus on suurin, jos jäsenvaltiot käyttävät huutokauppatuloja tehokkaasti ja EU onnistuu hyödyntämään etulyöntiasemaansa.

Vaarana on, että joidenkin teollisuuden lobbaajien pessimismi ja lyhytnäköisyys tekevät tämän optimismin tyhjäksi. Lobbaajat ovat onnistuneet liian usein herättämään pelkoa politiikan muuttamisen seurauksista.

Autonvalmistajat väittivät vuosina 2007–2008 esimerkiksi hallituksille ja Euroopan parlamentin jäsenille, että toimenpiteet uusien ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi nostaisivat autojen myyntihintaa ja uhkaisivat autoteollisuuden tulevaisuutta. Todellisuudessa uusien autojen reaali hinnat ovat laskeneet, ja samalla polttoainetehokkuuden parantamista edellyttävät EU:n lait ovat auttaneet kuljettajia tilanteessa, jossa polttoaineiden hinnat ovat nousseet voimakkaasti. Ympäristövaatimusten tiukentaminen ei ole heikentänyt EU:n autonvalmistajien kilpailuasemaa.

Huoli hiilivuodon uhkasta joillekin energiantensiivisille aloille on aiheellinen, mutta sitä on liioiteltu suuresti. Kyseisillä aloilla on ylijäämä vapaasti kohdennettavia päästöoikeuksia, jotka suojaavat niitä hiilen hinnan vaikutuksilta tulevina vuosina. EU:n talouden kohtaamat ongelmat eivät johdu hiilivuodosta.

Jos Kiina jatkaa kasvuaan viime vuoden tapaan, sen hiilidioksidipäästöt vastaavat vuoteen 2030 mennessä muun maailman nykyisiä päästöjä. Tämän välttämiseksi Kiinan on lisättävä vähän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavan sähköntuotannon käyttöä ja aloitettava erittäin laajamittainen hiilidioksidin talteenotto ja varastointi. Vähähiilisten tekniikoiden laajamittaisen käyttöönoton viivästyminen EU:ssa johtaa siihen, että tuomme laitteita niiden valmistamisen sijaan. Jos vitkastelemme, Kaukoidän yritysten nykyinen valta-asema aurinkoenergiateknologian alalla kasvaa moninkertaiseksi. EU on vaarassa menettää kaikki mahdollisuudet johtoasemaan teknologian alalla ja siihen liittyviin taloudellisiin tilaisuuksiin.

EU:n on ensi tilassa ohjattava teollisuutta, erityisesti energia-alaa, ja selvennettävä sen tilannetta. Nyt tehdyt investointipäätökset vaikuttavat hiilidioksidipäästöihin vuonna 2050. Suunnitteilla olevat voimalat voivat aloittaa toimintansa ennen vuotta 2020 ja olla yhä käytössä 30 vuotta myöhemmin. Meidän on hyvin tärkeää laatia pitkän aikavälin politiikkaa tarjotaksemme teollisuudelle mahdollisuuden tehdä investointeja luottavaisesti ja ilman pelkoa varallisuuden sitomisesta vääriin kohteisiin. Etenemissuunnitelman hyväksyminen tuo osaltaan selvyyttä, jota sijoittajat vaativat.

Muutoksia tulee, mutta mitään muuta pelättävää ei ole kuin pelko itse.

Parlamentin äänestyksen seuraukset

Vaikka asia ei olekaan lainsäädännöllinen, parlamentin reaktio voi vaikuttaa valtavasti tulevaan politiikkaan. Vaikka esittelijä pitääkin komission etenemissuunnitelmaa heikkona välittömästi tarvittavien EU:n omien päästövähennysten osalta, hän kehottaa parlamenttia antamaan sille tukensa. Tämä koskee myös vuosiksi 2030, 2040 ja 2050 asetettuja hiilidioksidipäästöjen vähentämistä koskevia virstanpylväitä.

Etenemissuunnitelman tukeminen merkitsee sitä, että Euroopan parlamentin jäsenet tunnustavat, että Euroopan unionin pitäisi olla valmis näyttämään esimerkkiä maapallon lämpenemisen suhteen. Se tarkoittaa sitä, että vaikei meillä ole sellaista sitovaa kansainvälistä sopimusta, jollaisen haluaisimme, parlamentti hyväksyy sen, että EU:n pitäisi ottaa vastaan ensimmäisen toimijan rooli ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet rakentaakseen vähähiilisen talouden vuoteen 2050 mennessä. Se on merkki siitä, että Euroopan parlamentin jäsenet haluavat EU:n ottavan käyttöön uusia teknologioita ja uusia keinoja saavuttaa taloudelliset tavoitteemme.

Etenemissuunnitelman tukeminen osoittaa parlamentin ymmärtävän, että teollisuudelle on annettava mahdollisimman selvä merkki pitkän aikavälin politiikasta. Se osoittaa Euroopan parlamentin jäsenten käsittävän, että investointipäätösten ohjaamiseksi on otettava käyttöön sopivat poliittiset välineet, ja haastaa heidät hyväksymään sen, että heidän on joko tuettava toimenpiteitä päästökauppajärjestelmän tiukentamiseksi ja hiilen hinnan nostamiseksi tai kannatettava vaihtoehtoisia toimenpiteitä samojen hiilidioksidipäästöjä vähentävien investointien edistämiseksi.

Meidän on tuotava selvästi esiin se, mitä tuen epäminen etenemissuunnitelmalta merkitsee. Toista suunnitelmaa ei ole. YK:n hallitustenvälisen ilmastopaneelin suositusten mukaisesti ehdotettujen virstanpylväiden hylkääminen merkitsee sitä, ettei parlamentti joko usko niiden olevan saavutettavissa tai että se pitää niiden saavuttamisesta aiheutuvia kustannuksia liian suurina (riippumatta siitä, millaiset seuraukset tästä aiheutuu jälkipolvillemme) tai että se kiistää tarpeen saavuttaa ne.

Tällainen päätös olisi musertava isku kaikille, jotka tunnustavat uhkan, jonka maapallon lämpeneminen aiheuttaa miljardoille ihmisille planeetallamme. Se heikentäisi vakavasti paitsi komission määrätietoisuutta myös niiden neuvoston jäsenten määrätietoisuutta, jotka haluavat varmistaa EU:n hyväksyvän toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja EU:n kilpailuaseman säilyttämiseksi maailmassa. Sen välittämä poliittinen viesti uhkasi tuhota toiveet kansainvälisten neuvottelujen etenemisestä.

Tilaisuutemme

Sodan aikaan asioita tehdään ripeästi: rahaa järjestetään, byrokratia sivuutetaan, toimia toteutetaan.

Maapallon lämpeneminen ei ole sodan kaltainen välitön uhka, mutta se on hitaasti etenevä katastrofi, jolla on aivan yhtä kauaskantoiset seuraukset. Maailma reagoi siihen yhtä hitaasti. Asiaa ei pidetä niin tärkeänä kuin pitäisi.

Tällaiset parlamentin tuottamat tekstit ovat poliittisesti tuoreita vain vähän aikaa. Euroopan parlamentin jäsenten yleiset ja pinnalliset huomiot asiasta eivät toisi juurikaan lisäarvoa. Sen sijaan meidän pitäisikin tarttua tähän tilaisuuteen ja ehdottaa täsmällisiä toimenpiteitä, joita komission pitäisi toteuttaa vuoden 2050 tavoitteen saavuttamiseksi. Meidän pitäisi vaatia tarpeellisten ehdotusten viemistä eteenpäin tämän parlamentin vaalikaudella. Meidän pitäisi harjoittaa tämän mietinnön välityksellä myönteistä painostusta.

Huomautus

Vastuu tästä asiasta jaetaan teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan kanssa. Se vastaa yksin asioista, jotka koskevat uusiutuvaa energiaa, energiatehokkuutta, energian toimitusvarmuutta, rakennusten energiatehokkuutta, energiamerkintöjä, energia-alan kohdistuvien vaikutusten arviointia, älykkäitä energiaverkkoja, älykkäitä mittareita sekä tutkimusta ja innovointia. Tämä jako näkyy esittelijän mietinnössä.